

**TÜRKOLOJİNİN İKİ ÖNEMLİ İSMİ FRANZ TAESCHNER VE
FRANZ BABINGER'İN FERİDUN NAFİZ UZLUK'A
GÖNDERDİKLERİ MEKTUPLAR**

**THE LETTERS FROM TWO WELL-KNOWN TURKOLOGISTS
FRANZ TAESCHNER AND FRANZ BABINGER TO FERİDUN NAFİZ
UZLUK**

Bayram ÜREKLİ*

Öz

Bu kısa çalışmada meşhur iki Alman tarihçi ve şarkiyatçı olan Franz Taeschner ve Franz Babinger tarafından Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi hocası Feridun Nafiz Uzluk'a Almanya'nın Münster ve Münih şehirlerinden 1952 ile 1964 yılları arasında yazmış oldukları bazı mektuplar üzerinde durulacaktır. Mektuplardan anlaşıldığına göre bu ilim adamlarının birbirlerini tanıdıkları ve birbirlerinin ilmî çalışmalarını dikkatle takip ettikleri anlaşılmaktadır. Burada kısaca kişiler hakkında bilgi verildikten sonra mektuplar üzerinde durulacak ve ekte de mektupların el yazuları ve daktilo ile yazılmış metinleri verilecektir.

Anahtar Kelimeler

Mektup, Franz Taeschner, Franz Babinger, Feridun Nafiz Uzluk, Mevlânâ, Konya.

Abstract

In this short work, Some letters which Franz Taeschner and Franz Babinger, distinguished German historians and orientalists, wrote to Feridun Nafiz Uzluk, a professor in Ankara University Medical Faculty, from Munster and Munich 1952 to 1964 will be analyzed. It is understood from the letters that these scientists knew each other and follow each other's works. In this context, some information will be given about these scientists, and then copies of typed and hand-written documents will be attached.

Keywords

Letter, Franz Taeschner, Franz Babinger, Feridun Nafiz Uzluk, Mevlâna, Konya.

* Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, burekli@selcuk.edu.tr

Toplum içinde özellikle kendi branşlarında önemli yer edinmiş olan kişilerin yazmış olduğu eserleri gibi mektupları da sonrakilere tarafından ilgi ile takip edilmiştir. Çünkü bu mektuplarda eserlerinde olduğu gibi tarihî ve meslekî bilgileri yer almaktadır.

Mektup, sözlükte yazmak anlamındaki Arapça “ketb” kökünden türetilmiş mef’ûl vezninde “yazılmış” manasına gelmektedir. Arapçada “bilgilerin yazı ile aktarılması ve bilgileri içeren yazılı belge” manasında “risâle” kelimesinin kullanıldığı da görülmektedir (Bozkurt-Durmuş 2004:13-14). Diplomatik bakımdan ise iki memleket veya iki belde arasında şahısların iş, tebrik, teşekkür, taziye, tavsiye ve arz-ı muhabbet amaçlı birbirlerine gönderdikleri yazılara mektup denilmiştir (Kütükoğlu 1994: 221-222).

Zamanımıza ulaşan en eski mektupların milattan önce II. Binyılın başlarında yazıldığı bilinmekte, kutsal kitaplarda Eski Ahid, Yeni Ahid ve Kur’an’da mektuptan bahsedilmektedir (Kur’an 27/28-31; Bozkurt 2004: 13). Arap edebiyatında mektubun hitap edilen kişinin sosyal statüsüne uygun, tabii, yalın ve gereksiz ifadelerden arındırılmış olarak yazılması esas alınmıştır.

Batı’da XVI. Yüzyıldan itibaren tespit edilen özel mektuplar derlenip yayınlanmaya, XVIII. Asırdan sonra ise sanatkarların, siyaset adamlarının ve edebiyatçıların mektupları külliyat olarak neşredilmeye başlanmıştır (Okay 1994: 17).

Türk edebiyatında hâtırat gibi mektubun da edebî bir tür olmanın dışında birer belge değeri taşıdığı görülmektedir. Mektuplar tarihî, siyasî, ictimâî, askerî, dinî, felsefî konularda kişiler arası ilişkilere, dönemlerine, sanat eserlerinin ortaya çıkış safhalarında bilinmeyen hususlara ışık tutan önemli yazılı kaynaklardan biridir (Okay 1994: 17).

Bu makalede söz konusu olan mektupları yazanlardan biri Franz Taeschner’dir.

Franz Taeschner 1888 yılında Almanya’nın Bayern’in Bad Reichenhal kasabasında doğmuştur. Çocukluğu Berlin’de geçmiş, Münih, Bonn, Erlangen ve Kiel Üniversiteleri’nde doğu dilleri ve tarih alanında eğitim görmüştür. Arapça, Farsça, Türkçe öğrenmiş, Kiel Üniversitesi’nde felsefe dalında 1912’de doktorasını tamamlamıştır (Odabaşı 2008: 3). Daha sonra Paris ve Londra’da tahsiline devam etmiştir (Önder 1968: 261). Birinci Dünya Savaşı dolayısıyla 1915’te askere çağırılmış Bükreş ve sonra da Filistin cephelerinde Türk ordusunda bulunmuş ve tercümanlık yapmıştır. Filistin cephesi mağlubiyeti dolayısıyla İngilizlere Mısır’da esir olmuştur (Odabaşı 2008: 3) Savaşın sona ermesi ile 1919 yılında Almanya’ya dönmüş ve 1929 yılından itibaren Münster Üniversitesi’nde kürsüsüz profesör olarak, Ortadoğu ülkelerinin dili ve kültürü üzerine dersler vermiştir. 1935’te kürsülü ordinaryüs olmuş fakat bunu 1942’den itibaren kullanmıştır (Odabaşı 2008: 4). 1942-1945 yılları arasında bakanlık temsilcisi olarak dış işlerinde görev almıştır. Münster Üniversitesi’ndeki görevi ise 1956 yılına kadar sürmüştür (Önder 1968: 262; Odabaşı 2008: 4; Kissling 1968: 15). Bu sürede Farsça, Arapça, İslam Tarihi ve Türk Tarihi sahasında araştırmalar yapmış ve dersler vermiş ve 1956 yılında emekli olmuştur. Taeschner emekli olmadan önce 1955’te altı ay müddetince İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yeniçağ Tarihi kürsüsünde dersler vermiştir (Odabaşı 2008: 4).¹

Taeschner’in Türkiye’ye ilk gelişi 1914 yılında gerçekleşmiş, daha sonra 1924 ve 1927 yıllarında bu seyahatini tekrarlamıştır. 1930-1931 yıllarında İstanbul, Kahire, Kudüs gezisine

¹ Odabaşı, Taeschner’in İ.Ü. Edebiyat Fakültesi’ndeki Sicil Dosyası no: 2164/25’deki bilgilere dayanarak 10.03.1955 – 10.06.1955 ile 01.08.1955 – 01.11.1955 tarihleri arasında bulunduğunu belirtmektedir.

çıkmıştır (Önder 1968: 262; Odabaşı 2008: 5). Taeschner 1951 yılında İstanbul'da tertip edilen "XXII. Beynelmül Müsteşrikler Kongresine" 1956'da "V. Türk Tarih Kongresine" 1959 yılında "Milletlerarası I. Türk Sanatları Kongresine", 1961'de "VI. Türk Tarih Kongresine" katılmıştır.

Taeschner, hayatının son zamanlarına kadar hep ilmi araştırmalarla meşgul olmuş, özellikle lisan bilgisi dolayısıyla Ortadoğu tarihi üzerinde yoğunlaşmıştır. 1953 yılında hanımının ölümünden sonra sağlığı yavaş yavaş bozulan Taeschner 11 Kasım 1967 yılında 79 yaşında Münster'de vefat etmiştir (Odabaşı 2008: 7; Önder 1968: 262).

Taeschner kendi dili Almanca'nın yanında, Türkçe, Arapça, Farsça ve İngilizceyi iyi bilmekte, Fransızca ve Latinceye de hakim bir kişidir. Onun inceleme alanı doğu medeniyetinin dil, sanat, toplumsal hayat, din, edebiyat, tarih konularındadır. O Türk musikisine de âşinâdır. Türkiye'den götürdüğü plakları da zevkle dinlemektedir (Önder 1968: 262).

Taeschner'in el yazma eserler üzerinde çalışmak için onları topladığı bilinmekte, nitekim 1970'te Leiden Üniversitesi'nin ondan aldığı yazmalar 143 adettir. Bunların bir kısmı kaybolursa da 126'sı mevcut olup, bunların 104'ü Türkçedir (Odabaşı 2008: 6). Onun çalışmaları içinde "Anadolu'nun tarihi yol ağı" gibi tarihi coğrafyaya ait eserlerinin² yanında Türk tarihinin kaynaklarından da neşirlerde bulunmuştur.³ Yine Anadolu ahilik kültürü ve fütüvvet teşkilatı üzerine yoğunlaştığı görülür.⁴ Onun yazdığı ansiklopedi maddeleri hariç kitap ve makalelerinin sayısı 140 civarındadır (Odabaşı 2008: 9, 73-79).

Franz Babinger ise, Almanya'nın Weiden şehrinde 1891 yılında doğdu. Üniversite eğitimini Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi'nde yaptı. Felsefe Fakültesi'nde XVIII. Yüzyılda Doğu Araştırmalarına katkı (Gottlieb Siegfried Bayer 1694-1738) adlı tezi ile 1915'te doktora diploması aldı. Aynı yıl Türkiye'de bulunan Alman karargahına görevlendirildi. Bir müddet Çanakkale Savaşı'na iştirak etti. Savaştan sonra Almanya'ya döndü ve 1920'den sonra akademik çalışmalara yoğunlaştı (Eyice 1991: 390-392). Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin üzerine yaptığı çalışma ile 1921 yılında Berlin'de Doçent oldu.

Berlin Friedrich-Wilhelms Üniversitesi'nde 1924'te profesör oldu. 1934 yılına kadar burada çalışan Babinger bu yıldan sonra ünlü Tarihçi Nicolae Iorga'nın daveti ile Romanya'ya giderek Bükreş ve Yaş Üniversitelerinde ders verdi. 1948'de Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi Felsefe Fakültesi Yakınoğu Tarih ve Medeniyeti ve Türkoloji Kürsüsü'nün başına geçti. Münih Üniversitesi'nden 1958 yılında emekli oldu. Davetli olarak Arnavutluk'ta Draç'a gitti. Draç'ta 23 Haziran 1967 yılında vefat etti, cenazesi Viyana'ya götürülerek yakılıp külleri Würzburg mezarlığına gömülmüştür. 1951 yılında altmışıncı doğum günü dolayısıyla J.H. Kissling ve A. Schmaus tarafından adına bir armağan kitap neşredilmiştir.⁵

Babinger'in Türk tarihi özellikle Osmanlı dönemi tarihi ve sanat tarihine dair bir hayli kitabı, makalesi ve ansiklopedi maddesi bulunmaktadır. XVIII. Yüzyılda İstanbul kitapçılığı, Simavna kadısıoğlu Şeyh Bedreddin, Mordtman'ın Anadolu'dan Çizgiler ve Seyahat Mektupları, Oruç Bey'in Tevârih-i Âl-i Osmân adlı eserinin neşri, Şeyh Bedreddin Menâkıbnâmesi gibi tarihe dair ondan fazla kitabı bulunmaktadır (Eyice 1991: 391).⁶ Fakat o asıl şöhretini Osmanlı tarihçileri

² Bk. Franz Taeschner, *Das Anatolische Wegenetz nach Osmanischen Quellen*, Mayer&Müller, Leipzig 1924.

³ Franz Taeschner, *Cihannüma Die Altosmanische chronik des Meolânâ Mehemmed Neschrî*, C. I, Leipzig 1951.

⁴ Franz Taeschner, *Der Anatolische Dichter Nâsirî (Um 1300) Und Sein Futuvtvotnâme*, DMG, F.A. Brockhaus, Leipzig 1944.

⁵ Kitap, Serta Monacensia, Franz Babinger zum 15 Januar 1951, Leiden 1952 adıyla yayınlanmıştır.

⁶ Bu eserlerden bazıları: *Stambuler Buchwesen im 18. Jahrhundert*, Leipzig 1919; *Scheich Bedreddin der Sohn des Richters von Simaw*, Berlin 1921; *Die Frühosmanischen Jahrbücher des Urudsch*, Hannover 1925; *Anatolische Skizzen und Reisebriefe von A.D. Mordtman*, Hannover 1925. Bk. Eyice, Babinger, Mad. s. 391

ve Fatih'e dair yazdığı kitapları ile sağlamıştır. Birincisi 370'ten fazla Osmanlı tarihçisini ele aldığı "Die Geschichtsschreiber der Osmanen und Ihre Werke Leipzig 1927" eseridir. Burada Osmanlı tarihine dair eser yazan müelliflerin hayatlarını, eserlerini, bu eserlerin el yazma metinlerinin bulunduğu kütüphaneleri vermeye çalışmıştır. Tenkid edilse de henüz daha iyisi yazılmadığı için kullanılmakta olan bu eser Coşkun Üçok tarafından "Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri" adıyla Türkçeye çevrilmiştir.⁷

Babinger'in yankı uyandıran ikinci eseri ise İstanbul'un fethinin 500. yıldönümü dolayısıyla yayınladığı "Mehmed der Eroberer und Seine Zeit, (München 1953)" daha sonra Fransızca ve İtalyancaya da çevrilen bu eserle ilgili Mihail Guboğlu, Halil İnalçık, Paul Wittek tarafından tenkid yazıları yayınlanmıştır (Eyice 1991: 391). Hayatı boyunca Türk tarihini araştırmasına rağmen Türkleri pek sevmediği açıktır. Yine de Babinger'in Osmanlı kroniklerini neşri, Alman seyahatnâmeleri üzerindeki çalışmalarıyla Türk tarihine hizmeti inkar edilemez. Onun İstanbul ve Osmanlı tarihiyle ilgili makalelerinin seksen üç tanesi Münih'te Güneydoğu Avrupa kurumu tarafından üç cilt halinde neşredilmiştir (Eyice 1991: 392).⁸

Feridun Nafiz Uzluk ise, 1902 yılında Konya'nın Ereğli kazasında doğdu. Annesi Mevlânâ soyundan (çelebi) olup, Mesnevîhan Sâlih Beyzâde Ali Çelebi'nin kızı Sıddıka Hanım'dır. Babası Yüzbaşı Ahmed Hamdi Bey'dir. Ahmed Hamdi Bey Feridun Nafiz iki yaşında iken Yemen cephesinde şehid olmuştur (Kazancıgil 2003: 65-89). Bunun üzerine annesi ve ağabeyi ile Konya'ya taşınan Feridun Nâfiz ilk tahsilini Tatbikat okulu'nda tamamlayıp, İttihat ve Terakkî İdâdi'sine devam etmiştir. Buradan mezun olan Feridun Nâfiz Haydarpaşa'daki İstanbul Tıp Fakültesi'ne girerek 1924 yılında buradan mezun olmuştur. Tıp Fakültesi'ne devam ettiği dönemde Üsküdar Mevlevîhânesi'nde kalmış ve Mevlevî Şeyhi Ahmet Remzi (Akyürek) Dede'nin yanında yetişmiştir. Burada Arapça ve Farsçayı iyi derecede öğrenme fırsatı bulmuş, aynı zamanda mesneviyi ve Mevlevî kültürünü pekiştirmiştir. Askerliğini yedek subay olarak Gülhane Tıp Akademisi'nde yaptıktan sonra Ordu'nun Mesudiye kazası hükümet tabipliğine 1925 yılında tayin edilmiştir. Üç yıl sonra Konya Memleket Hastanesi dahiliye asistanlığına atanmış, 1929 yılında Aksaray Merkez Sıtma Savaş tabipliğine geçerek burada üç yıl görev yapmıştır.

İhtisas yapmak gayesi ile 1932 yılında kendi imkanıyla Almanya'ya giderek Hamburg ve Münih Tıp Fakültesi Dahiliye Kliniğinde, ayrıca Hijyen Enstitüsü'nde ve Tropik Hastalıklar Enstitüsü'nde sıcak memleketler hastalıkları kursuna iştirak ederek belge almıştır. Uzluk 1935 yılında Türkiye'ye dönmüş, bir yıl Trakya'da salgın hastalıklar uzmanı olarak çalışmış sonra Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'ne geçmiştir. 1946 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Tarihi ve Deontoloji profesörlüğüne seçilmiş ve 1972 yılında emekli oluncaya kadar bu görevde kalmıştır (Kazancıgil 2003: 65-66).

Türk Tıp Tarihi Kurumu kurucu üyesi, Türkiye Anıtlar Derneği genel başkanı (1951-1974 arası) olan Feridun Nâfiz, Tıp tarihi, Mevlânâ, Mevlevîlik, Tasavvuf tarihi, Türk tarihi, Türk edebiyatı, Selçuklu tarihi alanlarında Türkiye'de ve yurtdışında Almanya, Hollanda, İngiltere, İran, Fransa gibi ülkelerde araştırmalar yapmıştır. Feridun Nafiz, Almanca, Arapça, Farsça ve İngilizce dillerine hakim olması dolayısıyla kongrelere katılmış, yurt içi ve yurt dışındaki pek

⁷ Bk. Franz Babinger (çeviren) Coşkun Üçok, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri* (Kültür Bakanlığı Yayınları), Ankara, 1982.

⁸ Daha fazla bilgi için bk. H.J. Kissling, "Franz Babinger (1891-1967)", *Süd-ost Forschungen*, XXVI (1967), s. 375-379; R. Ekrem Koçu, "Babinger Franz", *İstanbul Ansiklopedisi*, IV. s. 1773-1774; Mihail Guboğlu, "Franz Babinger" *Studia et acta Orientalia*, Bugarest, VII, 1968, s. 233-235.

çok ilim adamı ile irtibat kurarak bilimsel çalışmaları ve yayınları yakından takip etmiştir.⁹ 27 Eylül 1974 yılında vefat etmiş ve Konya Üçler Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Bizim burada ele aldığımız konu Franz Taeschner ve Franz Babinger'in Feridun Nâfiz Uzluk'a gönderdikleri mektuplardır.¹⁰ Bu mektuplar toplam dokuz adet olup, bunlardan beş tanesi Franz Taeschner'e, dört tanesi de Franz Babinger'e aittir. Ancak Uzluk'un cevabi mektupları hakkında bilgi sahibi değiliz.

Franz Taeschner'in yazmış olduğu mektuplardan ilki 28 Şubat 1952 tarihli olup, Almanya'nın Münster şehriden gönderilmiştir. O tarihte Feridun Nâfiz Uzluk Ankara Tıp Fakültesi'nde çalışmaktadır. Bu mektuptan anlaşıldığına göre iki bilim adamı daha önce tanışmakta ve mektuplaşmaktadırlar. Taeschner'in daha önce Feridun Nafiz'den istekleri olmuş, Feridun Bey de Konya şehrinin ve Mevlânâ Dergahı'nın planları olan bu isteği yerine getirmiştir. Taeschner'in bir isteği de bu planları kimin çizdiğini sormaktadır.

Feridun Nafiz'de Taeschner'in yayınlamış olduğu *Şâir Nâsirî ve Fütûvvetnamesi* ile ilgili çalışmasını istemektedir. Fakat Leipzig'te basılan kitabını Taeschner gönderemiyor. O'nun ifadesi ile "Almanya'nın Sovyet bölgesi içinde kalan Leipzig'de basıldığı için bu zamana kadar elde edemediğini ve bu zamanda "Türkiye'den kitap almanın Almanya'nın doğu bölgesinden almaktan daha kolay olduğunu" vurgulamaktadır. Yine Feridun Bey'in isteği olan bazı kitapları da belirtmektedir. Taeschner İstanbul'dan aldığı "Mevlevî peşrevi", "ince saz" gibi plakların kayıt numarasını da belirterek bunların gerçekten Mevlevî musikisi olup olmadıklarını sormaktadır ki buradan anlaşıldığına göre Taeschner Mevlevî müziği dinleyen ve takip eden birisidir.

İkinci mektup ise 16 Mayıs 1953 tarihli bir taziye mektubudur. Veled Çelebi İzbudak Bey'in vefatı dolayısıyla hem merhuma Allah'tan rahmet hem de dostlarına başsağlığı dilemektedir. Üçüncü mektubu 27 Haziran 1953'te yazmış olup çok kısa yine Veled Çelebi'nin vefatı ile ilgilidir. Dördüncü mektubu 6 Ağustos 1953 bir cevabi mektup olup, Feridun Bey'in göndermiş olduğu Veled Çelebi ile ilgili yazının yer aldığı Millet Dergisi'nin bir sayısı dolayısıyladır. Bu mektubunda cevabının gecikme ve Türkiye'ye gelemeyeceğinin sebebini kendisini çok etkileyen bir ölüm vak'asından dolayı olduğunu belirtiyor ki bu ölüm herhalde 1953 yılında hanımının vefatı olsa gerektir. Çünkü hanımının ölümünden sonra sahibi olduğu Kipfenberg şatosunda dinlenmeye çekilmiş ve sağlığı günden güne bozulmuştur. 24 Nisan 1954 tarihli son mektubunda ise Feridun Bey'in kendisinin kaleme aldığı iki kitabı göndermesine karşılık teşekkür mahiyetindedir.

Franz Babinger'in ise Feridun Nafiz Uzluk'a gönderdiği dört mektubu vardır. Mutlaka daha fazla mektup yazmış olmalı ama Uzluk'un arşivinde dört tanesi mevcuttur. Bu mektuplardan ilki 23 Nisan 1954 tarihli olup Münih'ten gönderilmiştir. O sırada Feridun Nafiz Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde çalışmaktadır.

Babinger mektubuna çok değerli meslektaşım diye başlıyor, yani Feridun Nafiz'i bir tabip değil tarihçi olarak tanımlıyor. Hemen arkasından konuya geçerek Feridun Nafiz'in gönderdiği iki yayını için teşekkür ediyor. Bu çalışmaların çok önemli olduğunu ve Feridun Nafiz'in

⁹ Bu konuda daha fazla bilgi için bk. Arslan Terzioğlu, "Feridun Nâfiz Uzluk ve Mevlânâ Celâleddin Rûmi Araştırmalarına Katkılar", *X. Milli Mevlânâ Kongresi Tebliğler*, Konya 2003, C. II, s. 91-96; Aykut Kazancıgil, Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk (1902-1974) Hayatı, Çalışmaları, s. 65-89; Hasan Özönder, "Uzluk Feridun Nafiz", *TDVİA*, C. 42, İstanbul 2012, s. 257-258; Ali Temizel, "Bediü'z-zaman Furûzanfer'den F. Nafiz Uzluk'a Farsça Bir Mektup", *Uzluk Ailesi Armağanı*, Konya 2017, s. 159-179; Bayram Ürekli, "Zeki Velidî Togan'ın Feridun Nâfiz Uzluk'a Gönderdiği Mektuplar", *Uzluk Ailesi Armağanı*, Konya 2017, s. 141-154.

¹⁰ Bu söz konusu mektuplar Selçuk Üniversitesi, Selçuklu Araştırma Merkezi Uzluk Arşivi'nde bulunmaktadır.

uluslararası bilim câmiyasında değerli bir araştırmacı olarak tanındığını vurgulamaktadır. Bu yayınlardan birinin ismini de zikrediyor. Bu yayın Feridun Nafiz'in "*Hekimbaşı Mustafa Behçet, Zatı, Eserleri Hakkında Bilgi*" 20 resimle birlikte 136 sayfalık kitabıdır. Yine *Lady Montagu*'nun madalyonuna dair yayınından ve İngiltere'de ilgi uyandıracığından bahsediyor, herhalde Feridun Nafiz mektubunda bahsetmiş olmalı.

İstanbul Divan Yolu'ndaki buluşmasından ve sohbetlerinden sitayişle söz ediyor ki buradan anlaşıldığına göre bu iki ilim adamı birbirleri ile samimidirler.

İkinci mektup 14 Ağustos 1954 tarihli. Bu mektubunda Feridun Bey'in 5 Ağustos tarihli mektubunu aldığı belirterek, yine kendisine ulaşan "Seyfi Serâyî'nin Gülistan Tercümesi ile Süleyman Çelebi'nin Mevlid'i" için teşekkür ediyor. Yunanistan'a yapacağı seyahat dolayısıyla inceleyemediğini ancak bu iki eserin Osmanlı kültürü için anıtsal eserler olduğunu zikretmektedir.

Babinger'in üçüncü mektubu 4 Aralık 1963 tarihli olup, Münih'ten gönderilmiştir. Münih Üniversitesi'nden 1958 yılında emekli olduğu için mektubunda üniversitenin adresini yazmıyor. Feridun Bey'in kendisine gönderdiği iki ayrı basım için teşekkür ediyor fakat taahhüd ettiği bir çalışmayı yetiştirmek için okumaya zamanı olmadığını da belirtiyor. Bu çalışma için evden çıkmayıp gece geç vakitlere kadar çalıştığını da zikrediyor. Ama buna rağmen Feridun Bey'i orijinal konuları çalıştığı için kendi tarzında olduğunu da vurgulayarak takdir edip mektup yazmaya zaman ayırdığını ifade etmektedir.

Feridun Bey'in Türk Dili Araştırmaları Yıllığı dergisinde çıkan "Karamanoğulları hakkında İki Ağıt" ve "Ahmed Eflâki Dede"ye dair iki ayrı makalesini okuduğunu ve çok önemli bulduğunu belirtiyor.

Babinger kendisinin 15. Yüzyıl Karaman-eli hakkında uzun zamandır çalıştığını¹¹ "Kavala Kalesi" hakkında bir makale yazdığını ve daha önce Konya'ya geldiğinde bu kaleye yakın "Meldos" kalesinin nerede olduğunu tespit edemediğini belirtiyor.¹² Daha sonra valiye Türkçe mektup yazdığı halde cevap alamadığını ve Feridun Bey'den kendisine yardım etmesini talep etmektedir.

Babinger'in dördüncü mektubu 12 Ocak 1964 tarihli. 8 Ocak'ta kendisine gönderilen Feridun Bey'in mektubuna özel teşekkürle başlıyor. Hemen arkasından daha önce Feridun Bey'den istediği bilgiye geçerek Feridun Bey Meldos'un "Karaburga"¹³ olacağını belirtmiş olmalı ki, bunun mümkün olmadığını zikrediyor. Fakat "Burga" kelimesinin Haçlılarla alakasını belirterek Latince, İtalyanca, Fransızca, İngilizce ve İsveç-Danimarka'da bu kelimenin aldığı şekilleri yazmaktadır. Yine Şikârî tarihinde geçen "Meldos" kalesinin¹⁴

¹¹ F. Babinger, Zeki Oral tarafından Konya'da yayınlanan "Anıt" dergisi dolayısı ile Zeki Oral Bey'e 1949'da övgü dolu bir mektup göndererek, kendisinin Karaman Oğlu Mehmet Bey dönemi tarihi ile çalıştığını Anıt dergisindeki makalelerin çok önemli olduğunu belirtmektedir. Bk. Zeki Oral, "Anıt Dergisi Avrupa'da Nasıl Karşılındı" *Anıt*, S. 8, Eylül 1949, Konya, s. 2.

¹² F. Babinger, Kavala kalesi hakkında Der İslamda *Kavala (Anatolien)* adıyla kısa bir makale neşretmiştir. Bk. *Der Islam*, Volume 29 Issue 3, pages 301-302.

¹³ Karaburga, bugün halkın büyük Takkeli diye adlandırdığı Kavale Kalesi'nin kuzeybatısında bulunan ve onun da üzerinde bir Bizans kalesinin yer aldığı dağdır.

¹⁴ Meldos Hisarının tarihi bilgilere dayanarak F. Babinger o tarihte tahmin ettiği gibi, Konya-Beyşehir yolunun yaklaşık 60. km mesafesinde Bağrsak Boğazı mevkiinde yoldan iki km içerideki Balkayalar olduğu ileri sürülmektedir. Osmanlı dönemi 1583 tarihli tahrir defterinde de "Karye-i Hisar-ı Meldos tâbi-i Çemen-Eli" olarak zikredilmiştir. Bk. Mehmet Akif Erdoğan "Akşehir Sancağındaki Dirliklerin III. Murad Devrindeki Durumu ve 991/1583 Tarihli Akşehir Sancağı İcmal Defteri", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S. 1, Ankara, 1990, s. 148, 150. Ayrıca bk. Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), TD 40, s. 723; BOA. TD 455, s. 540; BOA. TD 399 s. 392 ; Mehmet Akif Ceylan- Adnan Eskikurt , *Tarihi Coğrafya Açısından Myriokephalon Savaşı*, Konya, 2017 s. 15-23.

kalıntılarını merak ettiğini Konya'da bulunduğu sırada Balkaya'nın adını duyduğunu oranın Meldos¹⁵ olup olmadığını araştıramadığını belirterek, Feridun Bey'den bu konuda yardım istemekte ve kalbi teşekkür ve selamla mektubu bitirmektedir.

Sonuç olarak mektuplar edebî bir tür olmaktan ziyâde birer belge değeri taşıdıkları daha açık görülmekte dolayısıyla tarihi araştırmalarda önemli kaynaklardan birini teşkil etmektedir. Bu üç bilim adamından ikisinin gönderdiği bazı mektuplara sahibiz, bir gün Feridun Nâfiz Uzluk'un göndermiş olduğu mektuplar da ortaya çıkarsa işte o zaman bu dost bilim adamlarının düşüncelerini ve çalışmalarını daha yakından tanımış oluruz.

Summary

As well as their literary genre, the letters, such as the memoirs, in Turkish literature have characteristic of historical document because of their content. In terms of the subjects of military, political, social, historical, philosophical and cultural, letters are one of important written sources which shed light on the period when they belongs to. Here, it is focused on the letters written by Franz Taeschner and Franz Babinger, two German historians and orientalis, to Ferudun Nafiz Uzluk.

Franz Taeschner took education at the important universities in Berlin, Munchen and Erlangen in Germany, learnt oriental languages such as Arabic, Turkish, and Persian and fulfilled his PhD work at Kiel University. In the course of the World War I, he performed in Turkish army as interpreter in the front of Bucharest and Palestine. After the returning to Germany, he gave lecture on the Islam and Islam history at the University of Munster, attended the congress in Turkey, focused on language, art, literature and especially history of Middle East communities in his academic studies. His studies on road system of Anatolia, issue of historical texts and especially Ahi culture and fütüvvet organisation (Turkish-Islamic guild) are remarkable.

Franz Babinger, completed his higher education at Munchen Ludwig Maximilian University. He received doctoral diploma with his work "A Contribution to Oriental Studies in the Eighteenth Century". He gave lecture at Berlin Friedrich Wilhems University and then universities of Bucharest and Yaş in Romania. Later, again turning to back Munchen he became the head of near east History and Civilization and Turcology in Munchen University.

Babinger published books, articles and encyclopaedia articles in related to Turkish history and especially Ottoman history and art. Most remarkable work of his is "Ottoman Historiographer and Their Works". As well as his Chronicle issues and Mehmet the Conqueror in related to Ottoman history, his 83 articles about Ottoman history were published in three encyclopaedia volume.

Feridun Nâfiz Uzluk is a professor of Medical History and Deontology. As well as the works in his own research field, he have works about Mevlâna, history of Mevlevîyeh, Islamic Sufism, Seljuks and Turkish literature thanks to his knowledge of Persian and Arabic.

We will focus the letters sent by Franz Taeschner and Franz Babinger to Feridun Nafiz Uzluk. Five of these letters belong to Franz Taeschner and of four to Franz Babinger.

¹⁵ F. Babinger makalesinde Karamanoğlu İbrahim Bey'in hayatı 4 ya da 5 Ağustos 1464'te Kawala ya da (Guwale) Kalesi'nde şehid olarak sona ermiştir. 1473'te Vicenzalı Gianmaria Angiolello Şehzade'nin cenaze alayı ile Meldos'tan ayrılarak Gevollo'yu sağda bırakarak iki günlük yürüyüş ile Akşehir'e ve oradan Kuzeye doğru seyahat etmiştir, demektir. Bk. Donado da Lezze, *Historia Turchesca*, hrsg. Von I. Ursu, Bucarest (Bükreş) 1910; *Ders Islam*, Volume 29, Issue 3, pages 301-302.

KAYNAKÇA

- BABİNGER, Franz (1959), "Kavala (Anatolien)" *Der Islam*, Volume 29 Issue 3, pages: 301-302.
- BABİNGER, Franz (1982), (çeviren) Coşkun Üçok, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri* (Kültür Bakanlığı Yayınları), Ankara.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), Tahrir Defteri (TD), 40, s. 723; TD 455, s. 540; TD 399, s. 392.
- BOZKURT, Nebi, İsmail Durmuş (2004), "Mektup", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 29, Ankara, s. 13-23.
- CEYLAN, Mehmet Akif, Adnan Eskikurt (2017), *Tarihi Coğrafya Açısından Myriokephalon Savaşı*, Konya.
- DONADO da Lezze (1910), *Historia Turchesca*, hrsg. Von I. Ursu, Bucarest (Bükreş).
- ERDOĞRU, Akif (1990), "Akşehir Sancağındaki Dirliklerin III. Murad Devrindeki Durumu ve 991/1583 Tarihli Akşehir Sancağı İcmal Defteri", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S. 1, Ankara, s. 127-162.
- EYİCE, Semavi (1991), "Babinger Franz" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 4, . 390-392.
- GUBOĞLU, Mihail (1968), "Franz Babinger" *Studia et acta Orientalia*, Bugarest, C. VII, s. 233-235.
- KAZANCIGİL, Aykut (2003), "Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk, (1902-1974) Hayatı, Çalışmaları", *X. Milli Mevlânâ Kongresi Tebliğler, (Feridun Nafiz Uzluk Armağanı)*, C. II, Konya, s. 65-89.
- KİSSLİNG, H.J. (1967), "Franz Babinger (1891-1967)", *Süd-ost Forschungen*, XXVI, s. 375-379.
- KİSSLİNG, H.J. (1968), *Franz Taeschner(1896-1967) zeitung der Morgenlaendische Gesellschaft*, C. 118, Wiesbaden.
- KOÇU, R. Ekrem (1958), "Babinger Franz", *İstanbul Ansiklopedisi*, C. IV. İstanbul, s. 1773-1774.
Kur'an, en-Neml 27/28-31.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. (1994), *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul, s. 221-222.
- ODABAŞI, Zehra (2008), *Franz Taeschner Hayatı ve Eserleri*, Ankara.
- OKAY, M. (2004), Orhan, "Mektup", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 29, Ankara, s. 13-23.
- ORAL, Zeki (1949), "Anıt Dergisi Avrupa'da Nasıl Karşılandı", *Anıt*, S. 8, Eylül, Konya, s. 2.
- ÖNDER, Mehmet (1968) "Franz Taeschner (8.9.1888 – 11.11.1967)", *Türk Kültürü*, S. 64, Ankara, s. 261-264.
- ÖZÖNDER, Hasan (2012), "Uzluk Feridun Nafiz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 42, İstanbul, s. 257-258.
- TAESCHNER, Franz (1924), *Das Anatolische Wegenetz nach Osmanischen Quellen*, Mayer&Müller, Leipzig.
- TAESCHNER, Franz (1944), *Der Anatolische Dichter Nâsirî (Um 1300) Und Sein Futuvvetnâme*, DMG, F.A. Brockhaus, Leipzig.
- TAESCHNER, Franz (1951), *Cihannüma Die Altosmanische chronik des Mevlânâ Mehemed Neschrî*, C. I, Leipzig.
- TEMİZEL, Ali (2017), "Bediü'z-zaman Furûzanfer'den F. Nafiz Uzluk'a Farsça Bir Mektup", *Uzluk Ailesi Armağanı*, Konya, s. 159-179.
- TERZİOĞLU, Arslan (2003), "Feridun Nâfiz Uzluk ve Mevlânâ Celâleddin Rûmi Araştırmalarına Katkılar", *X. Milli Mevlânâ Kongresi Tebliğler*, Konya, C. II, s. 91-96;
- ÜREKLİ, Bayram (2017), "Zeki Velidî Togan'ın Feridun Nâfiz Uzluk'a Gönderdiği Mektuplar", *Uzluk Ailesi Armağanı*, Konya, s. 141-154.

EKLER

1. MEKTUP

Prof. Dr. Franz Taeschner

(21a) Münster (Westf.) 28 Şubat 1952

Eichendorfstrasse 6

Sayın

Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk

Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü

Ankara

Çok değerli meslektaşım,

4 Şubat tarihli mektubunuz için, ama özellikle Konya'daki Mevlevî Dergâh'ının ve Konya şehrinin planlarını gönderdiğiniz için, kalpten teşekkürlerimi kabul edin. İkisi de benim için çok değerli. Bu konuda bir şeyler yayınlarsam tabii ki planları sizden elde ettiğimden bahsetmeyi ihmal etmeyeceğim. Mevlevî Dergâhının (planını) kimin yaptığını bilmeyi çok isterdim. Çünkü nede olsa bundanda bahsetmek gerekecek. Bu konudaki bildiriniz için çok müteşekkir olurum.

Anadolu Şâiri Nâsirî (1300ler civarı) ve (eseri) Fütüvetnamesi ile ilgili çalışmamın bir örneğini göndermek hususundaki sözümü henüz yerine getiremediğim için çok üzgünüm. Size gönderebileceğim bir nüshası bende de olmadığı için öncelikle Leipzig teki Brookhaus Yayınevinden ısmarlamalıyım. Ne yazık ki Leipzig Almanya'nın Sovyet Bölgesi içinde kaldığından bu zamana kadar kitabı elde etmek mümkün olmadı. Bugünlerde Türkiye'den ya da Amerika'dan kitap almak Almanya'nın DoğuBölgesi'nden almaktan daha kolay.

Enstitünüzün almak istediği her iki eseri (Hirsch ve J. Fischer) Harrassowitz Kitapevinden (Beethovenstr. 6a Wiesbaden) ısmarlamadım ve size önce fiyatı bildirmeleri gerektiğini yazdım.

Mümkünse cevaplamanız için size bir sorum daha var. İstanbul'dan ayrılmadan önce Gramofon plakları satan bir dükkâna Mevlevî-Müziği plakları sormuştum. Orada bana, bir tarafında "Mevlevî Peşrevi", "İnce Saz" şeklinde tanımlanan bir Orkestra parçası, diğer tarafında ise "Saba Taksimi, Nisfiya ile İhsan) şeklinde tanımlanan bir flüt (NEY) parçası olan (LA 202998, Odeon kayıt nolu) bir plak verildi. Acaba bu gerçekten Mevlevî müziğimi yoksa bir UYDURMA mı?

En iyi selam ve Saygılarımla

İMZA (FRANZ TAESCHNER)

2. MEKTUP

16 Mayıs 1953

Sayın Prof. Uzluk

Kısa süre önce gazetede Veled Çelebi İzbudak Bey'in vefat ettiğini okudum. Muhakkak yüce Celaleddin Rumi'nin geleneğini sürdüren sizler için bu ağır bir kayıptı. Size ve merhum için toplanmış olan arkadaşlarınıza en içten taziyelerimi sunmayı kaçırmak istemedim. Umarım tanrı ruhuna karşı merhametli olur. (Allah rahmet eylesin)

En iyi dilek ve Saygılarımla

İMZA (FRANZ TAESCHNER)

3. MEKTUP

Prof. Dr. Franz Taschner

(21a) Münster (Westf.)

27 Haziran 1953

Eichendorfstrasse 6

Sayın Prof. Uzluk

Aydın 11'ndeki yazınıza ilişkin teşekkürlerimi kabul edin.

Saygıdeğer üstadınız Veled Çelebi'nin vefatına ilişkin taziye yazımı, Türk Dili Dergisinin onun hatırasına ithaf edilen sayısında yayınlamak istiyorsanız buna bir itirazım olmaz.

Ne yazık ki niyetlendiğim gibi bu yıl Türkiye'ye gelemeyeceğim. Belki gelecek yıl olabilir.

En iyi selam ve Saygılarımla

İMZA (FRANZ TAESCHNER)

4. MEKTUP

Prof. Dr. Franz Taschner

(21a) Münster (Westf.)

6 Ağustos 1953

Eichendorfstrasse 6

Değerli Meslektaşım,

Bir süre önce bana içinde Veled Çelebi hakkında bir makalenizin bulunduğu "Millet" in (dergisinin) bir sayısını göndermişsiniz. Gönderiniz için en kalpten teşekkürlerimi kabul edin. Makaleyi büyük bir ilgi ile okudum. İçerisinde dostane olarak benden bahsetmişsiniz ki buna ancak ESTAĞFİRULLAH demem gerekir.

Beni çok etkileyen bir ölüm vakası nedeniyle son zamanlarda çok meşguldüm. Geciken

mektubum için sizden özür dilemek istiyorum.

Aynı sebepten dolayı daha önce niyetlendiğim şekilde Türkiye'ye seyahat etmem bu yılda mümkün olmayacak. Belki gelecek yıl mümkün olabilir.

En iyi selam ve Saygılarımla

İMZA (FRANZ TAESCHNER)

5. MEKTUP

Münster, 24.4.1954

Değerli Meslektaşım,

Mustafa Behçet ve Ipecacuanha (altınkökü) hakkındaki (her iki) eserlerinizi gönderdiğiniz için teşekkürlerimi kabul edin. Bu yıl içinde tekrar Türkiye'ye gelmeyi umuyorum.

Saygılarımla

İMZA (FRANZ TAESCHNER)

1. MEKTUP

Prof. Dr. Franz Babinger

Münih 19, 23 Nisan 1954

DachauerStr. 140.c

Çok değerli meslektaşım,

Biraz önce, yeni ve çok ilginç iki yayınınız elime ulaştı ve bunlar için size en içten teşekkürlerimi ifade etmekte acele ediyorum. Bu mükemmel çalışmalarınız, özellikle de şahsının uluslararası değeri nedeniyle bütün dünyada ilgi uyandıracak olan Mustafa Behçet hakkındaki çalışmanız için, sizi tebrik ediyorum. Bunun en azından bir özeti yayınlanmalı.

Lady Montagu'nun madalyonu çok kayda değer! Onu nerede buldunuz ve yayınladınız?

İngiltere'de bu büyük bir heyecan uyandıracaktır. Umarım Landy Montagu'nun yurttaşlarına (hemşerilerine) bunu bildirirsiniz.

Divan Yolu'nda bulunan kahvehanedeki son buluşmamızı ve sizinle yaptığımız sohbetleri neşe ile hatırlıyorum.

Umarım sağlık açısından durumunuz mükemmeldir ki sizden ileride birçok önemli çalışma yapmanızı bekleyebilelim.

Dostça selamlarımla,

Saygılarımla, (en sadığınız)

Franz Babinger İMZA

2. MEKTUP

ÜNİVERSİTE TÜRKOLOJİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜR, PROF. Dr. F. BABINGER

MÜNİH (22), 14.8.1954
Ludwigstrasse 17

Çok değerli meslektaşım,

5.8.1954 tarihli yazınızı Yunanistan seyahatime başlamadan birgün önce aldım ve size bunun için kalpten teşekkür etmeye acele ediyorum. Bu arada, hem Seyfî Serâyî'nin Gülistan Tercümesi hem de TDK'dan (yayınlanan) Süleyman Çelebinin Mevlidi hasarsız elime ulaştı. Ne yazık ki yaklaşan seyahat bana bu son iki eserinize kaçamak bir bakış atmanın dışında başka izin vermiyor. Osmanlı edebiyatının en önemli anıtsal eserlerini kamuoyunun kolayca ulaşımına sunarak, onları araştırmalar için kurtarmak amacıyla yaptığınız aralıksız çabanızdaki bu son başarınızı kalpten tebrik ediyorum.

Bilimsel çalışmalarınızdaki başarılarınızın ve sağlığınızın devamını diliyorum.

Dostça selam ve dileklerle

Saygılarımla

Münih Üniversitesi Türkoloji Enstitüsü DAMGA
Franz Babinger İMZA

3. MEKTUP

Prof. Dr. Franz Babinger

Münih 19, 4 Aralık 1963

DachauerStr. 140.c

Çok değerli meslektaşım,

Her ne kadar dostça satırlarınıza ve beni şereflendirdiğiniz çok ilginç ayrı basım (özel basım) her iki yayınıza bir haftadır haiz olsam da, bütün iyi niyetime rağmen bu zamana kadar gönderilen yazıları değil okumak, bakmak için bile boş vaktim olmadı!

Bunun basit bir nedeni vardı: 1 Aralık tarihine sözleşmeli olarak taahhüt ettiğim kalın bir çalışmayı yetiştirmeliydim. Bu nedenle dört haftadır evden çıkmadım ve sabahın erken saatlerinden gecenin geç vakitlerine kadar zamanımı daktilo başında geçirdim. Değil bana gönderilen kitaplara bakmayı mektuplarımı bile okuyamadım!

Ama şimdi size hızlıca teşekkür etmek ve her iki çalışmanızdan dolayı çok sevindiğimi yazmak istiyorum! Siz tamda benim tarzımdasınız ve benim <muhtemelen başkalarının da> hiç bilmediği ve tanımaktan çok memnun olduğum birçok şeye (özellikle) sahipsiniz.

Karamanoğulları hakkındaki her iki AĞIT üzerine yazdığınız makalenizi büyük bir zevkle okudum. 15. Yüzyılda (Fatih Zamanında) olmaları ve önemli kanıtlar sağlamaları nedeniyle kişisel olarak beni ilgilendiren, çok ilginç ve önemli araştırmalar (bunlar).

Eflâkî Çalışması da çok önemli ve elyazması bulgularınız takdire şayan. Sizi bunun için

ayrıca tebrik ediyorum.

15. Yüzyıl Karaman-eli ile uzun zamandan beri ilgileniyorum. DER ISLAM dergisinde (XXIX <Berlin 1950>, Sayfa 301f.) KAVALA hakkında bu kalenin tarihini takip ettiğim bir makale yazmıştım.

Birkaç yıl önce Konya'ya geldiğimde, örneğin Şikari'de de (Karamanoğulları Tarihi 1946) defalarca bahsedilen ve Kavala'nın karşısında bulunan, MELDOS (Meldüs Kalesi) Kalesinin nerede olduğunu araştırmayı başaramadım. Bana bu konuyla ilgilenileceği söz verildiği için Konya'ya defalarca mektup yazdım. Hatta bana fotoğraf sözü de verilmişti. Ama bir satırda olsa geri dönüş olmadı. Bunun üzerine Vali'ye, tabii ki Türkçe olan, çok nazik bir mektup gönderdim. Ama yine cevap yok! Bu nedenle Meldos ya da Meldus'un bugün nasıl adlandırıldığını öğrenme umudumu yitirdim!!! Belki siz bana yardımcı olabilirsiniz.

Öğretmen Beyza Hanım'ı henüz görmedim. Ama bize gelmesi için onu davet edeceğim.

Tekrar teşekkürlerim ve dostça selamlarımla.

Saygılarımla

Franz Babinger İMZA

4. MEKTUP

Prof. Dr. Franz Babinger

Münih 19, 12 Ocak 1964

Dachauer Str. 140.c

Çok değerli meslektaşım,

8.1.1964 tarihli dostane satırlarınızı aldım ve size özel teşekkürlerimi ifade etmek için acele ediyorum.

Bana yazdıklarınızı daha önceden biliyordum. KARABURGA'nın, benim aradığım, Konya'dan gelip batıya doğru giderken yolun solunda ve Kavala'nın karşısında kalan MELDOS, MELDÜ Solması zor. KARABURGA'nın kesinlikle ama kesinlikle Haçlılarla hiçbir alakası yok! (ama) BURGA ile var. Geç Latince'deki *burgus*, İtalyanca *borgo*, Fransızca *bourg*, < bkz. İngilizce *borough*, İsveç-Danimarkaca *borg* gibi hepsi aynı kökten gelirler. Bu KARABURGA, sizin de bildiğiniz üzere Kule, hisar, duvar anlamına gelen Yunancada ki – *pyrgos*dan (Lüle Burgaz daki Burgaz vb. gibi) başka bir şey olamaz.

Sizinde Şikari'de bahsedilmiş bulduğunuz (76, 78, 79. Sayfalar: Meldüs Kalesi) bu Meldos-Meldus'un hala kalıntılarının olması lazım. İki yıl önce Konya'da Kavala'nın karşısında, Balkayaya da Baltepe veyahut benzer bir şekilde isimlendirilen harabelerin bulunduğunu duymuştum.

Ne yazık ki iki yıl önce bu tepeye (höyüğe) giderek orada yaşayanlardan bilgi almaya ne vaktim nede fırsatım oldu.

Vali Bey'e bu konuda yazdım ama bana hiç cevap vermedi.

Akşehir'deki doktor tanıdığınızın size ne yazacağını merak ediyorum. Sizden, cevap geldiğinde beni unutmamanızı rica ediyorum.

Bahsi geçen, daha önce hiç görmediğim ve bilmediğim eserden bir nüshaya sahip olmak beni çok sevindirir. Evraka dayalı böyle yayınlar paha biçilmezdir. Kitaptan, onu daha tanınır yapmak için zevkle bahsedeceğim!

Umuyorum ki bu hafta içinde Beyza Hanım'ı bizde görürüm.

Kalbi teşekkür ve selamlar.

Saygılarımla

Franz Babinger İMZA

Prof. Dr. Franz Taeschner

(21a) Münster (Westf.), den 28. Februar 1952
Eichendorffstraße 6

Herrn

Prof. Dr. Feridun Nâfiz U z l u k
Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü

A n k a r a

Sehr geehrter Herr Kollege,

Empfangen Sie meinen herzlichsten Dank für Ihren Brief vom 4. Febr., ganz besonders aber für die freundliche Übersendung des Planes des Mevlevi Dergâhi in Konya und des Stadtplanes von Konya. Beides ist mir sehr wertvoll. Wenn ich etwas darüber veröffentlichen sollte, werde ich selbstverständlich nicht versäumen, daß ich die Pläne von Ihnen habe. Gern hätte ich gewußt, wer das Mevlevi Dergâhi aufgenommen hat, denn das müßte ich ja auch erwähnen; ich wäre Ihnen daher sehr dankbar für Mitteilung darüber.

zu erwähnen

Es tut mir außerordentlich leid, daß ich mein Versprechen, Ihnen ein Exemplar meiner Publikation über den "anatolischen Dichter Nağiri (um 1300) und sein Futuvvetnâme" noch nicht erfüllen kann. Ich selbst habe kein Exemplar mehr, das ich Ihnen schicken könnte, sondern muß mir erst eins vom Verlage, Brockhaus in Leipzig, bestellen. Dies habe ich schon seit vielen Monaten getan. Aber da Leipzig leider in der Sowjetzone Deutschlands liegt, war es bis jetzt noch nicht möglich, das Buch zu erhalten. Es ist heutzutage leichter, aus der Türkei oder aus Amerika Bücher zu bekommen als aus der Ostzone Deutschlands.

Die beiden Werke, die Ihr Institut haben möchte (Hirsch und J. Fischer) habe ich für Sie bei Harrassowitz, Wiesbaden, Beethovenstr. 6 a, bestellt und geschrieben, man möge Ihnen zuerst den Preis schreiben.

Nun habe ich noch eine Frage, die ich Sie bitten würde, mir zu beantworten, wenn es Ihnen möglich ist. Kurz vor meiner Abreise aus Istanbul fragte ich in einem Laden, der Grammophonplatten hat, nach Platten mit Mevlevi-Musik. Da gab man mir eine Platte (gezeichnet: LA 202998, Odeon), deren eine Seite ein Orchesterstück hat, bezeichnet als "Mevlâne Peşrevi", "Ince Saz", die andere ein Flötensolo, bezeichnet als "Saba Taksim, Nisfiya ile, Ihsan". Könnte das wohl echte Mevlevi-Musik sein, oder ist es Uydurma?

Mit den besten Grüßen bin ich
Ihr ergebener

Franz Taeschner

J. 16. Mai 1957

Sehr geehrter Herr Prof. Walik,

Kürzlich las ich in der Zeitung, dass Herr Veleđ Ćelebi Dabindak verstorben ist. Das ist gewiß für Sie alle, die die Tradition des großen Celâledin Rumi hochhalten, ein schwerer Verlust, und ich möchte nicht verfehlen, Ihnen und Ihren Freunden, die sich

um den Verstorbenen scharten, mein aufrichtigstes Beileid auszudrücken. Möge Gott seiner Seele gnädig sein!

Mit dem besten Grüßen bin ich
Ihr sehr ergebener

Franz Tasechner

Prof. Dr. Franz Taeschner

(21a) Münster (Westf.), den 6. August 1953
Eidendorffstraße 6

Sehr verehrter Herr Kollege,

Sie sandten mir vor einiger Zeit eine Nummer der Zeitung „Millet“, die einen Artikel von Ihnen über Veled Gelsehi enthält. Empfangen Sie meinen herzlichsten Dank für die Übersendung. Ich habe den Artikel mit großem Interesse gelesen. Sie haben darin in freundlicher Weise meiner gedacht; darauf kann ich mir sagen:

استغفر الله

Durch einen mich sehr schwer treffenden Todesfall bin ich in der letzten Zeit sehr in Anspruch genommen

gewesen. Ich bitte Sie, die Verspätung meines Briefes damit entschuldigen zu wollen.

Aus dem gleichen Grunde ist es mir auch dies Jahr nicht möglich, nach der Türkei zu reisen, wie ich es ursprünglich beabsichtigt hatte. Vielleicht glückt es im nächsten Jahr.

Mit den besten Grüßen bin ich
Ihr sehr ergebener

Franz Taeschner

Prof. Dr. Franz Taeschner

(21a) Münster (Westf.), den 27. Juni 1953
Eichendorffstraße 6

Sehr geehrter Herr Prof. Uzluk,

Empfangen Sie meinen besten Dank für Ihr Schreiben vom 11. des Monats.

Wenn Sie mein Beileidsschreiben zu dem Tode Ihres verehrten Meisters Veled Çelebi in der seinem Gedächtnis gewidmeten Sondernummer der Türk Dil Dergisi abdrucken wollen, habe ich nichts dagegen.

Leider kann ich dieses Jahr nicht, wie ich beabsichtigt hatte, nach der Türkei fahren. Vielleicht glückt es im nächsten Jahr.

Mit den besten Grüßen bin ich
Ihr sehr ergebener

Franz Taeschner

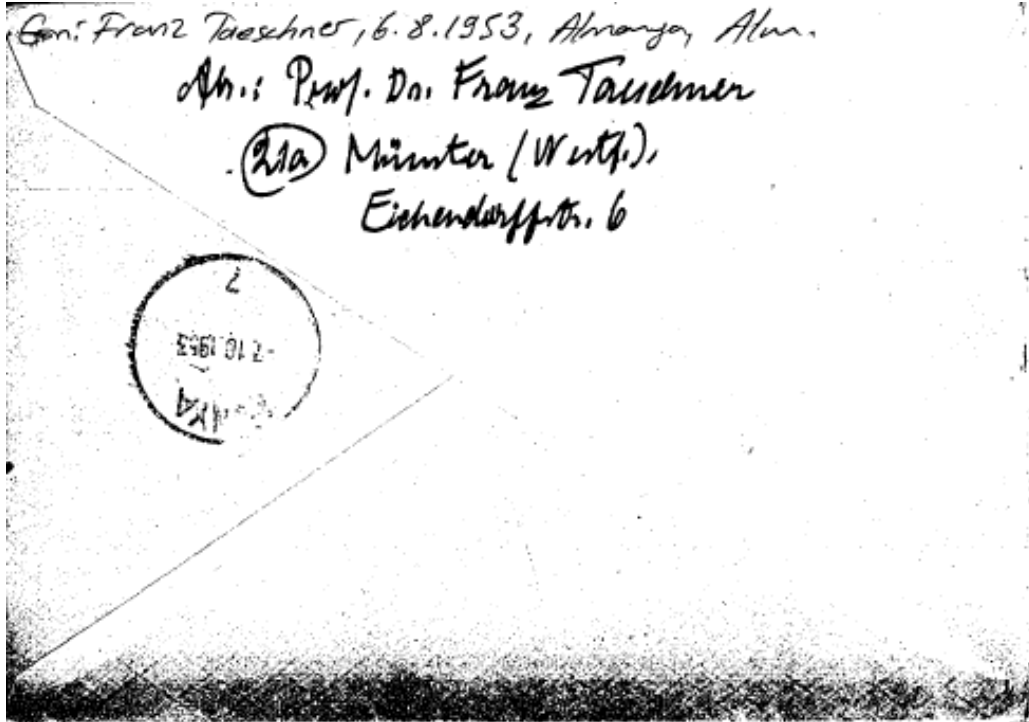
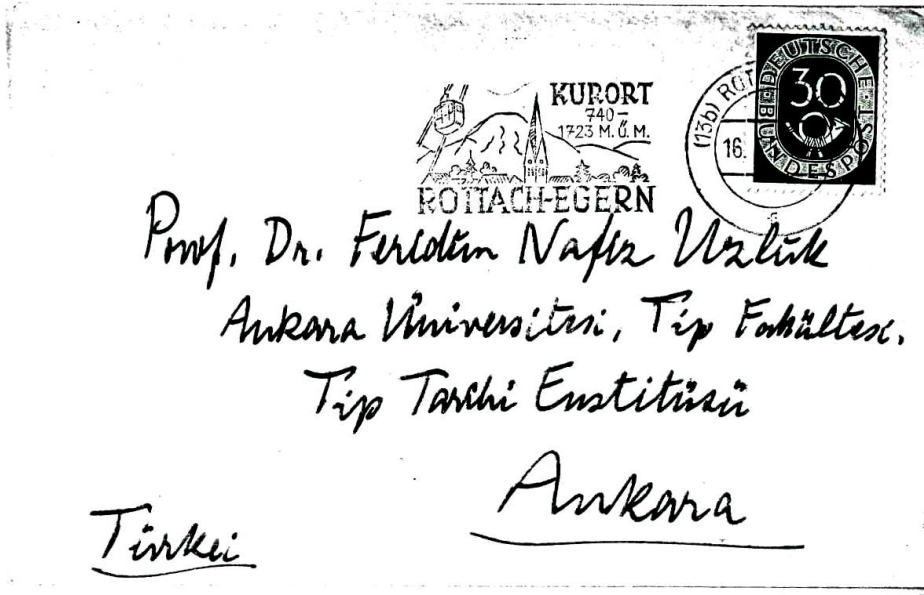
Münster, d. 24. 4. 54.

Sehr verehrter Herr Kollez,

Empfangen Sie meinen besten Dank für die frell. Übersendung Ihrer beiden Arbeiten über Mustafa Behçet und Specacianka. Ich hoffe, in diesem Jahre wieder nach der Türkei zu kommen.

Freundl. Grüße

Ihr
Franz Taeschner

Univ.-Prof. Dr. Franz Babinger

München 19, am 23. April 1954
Dachauer Str. 140c
☎ 6-1702

Sehr verehrter Herr Kollege,

soeben erhalte ich Ihre beiden neuesten, hochinteressanten Veröffentlichungen und ich beeile mich, Ihnen dafür eminen aufrichtigen Dank auszusprechen. Ich beglückwünsche Sie zu diesen vortrefflichen Studien, von denen besonders diejenige über Mustafa Behget angesichts der internationalen Bedeutung dieser Persönlichkeit überall in der Welt Interesse beanspruchen darf. Man sollte davon wenigstens einen Auszug, extrait, herausbringen.

Sehr merkwürdig ist das Medaillon der Lady Montagu! Wo haben Sie es veröffentlicht und wie haben Sie es gefunden?

Das würde in England grosses Aufsehen erwecken und ich hoffe, dass Sie es den Landeuten der Lady Montagu bekanntmachen.

Mit grosser Freude denke ich an unsere letzte Zusammenkunft im Kaffeehaus am Divan Yolu und an die anregenden Unterhaltungen, die ich mit Ihnen führen konnte.

Ich hoffe, dass es Ihnen gesundheitlich ausgezeichnet ergeht und dass wir noch recht viele wichtige Arbeiten von Ihnen erwarten dürfen.

Mit kollegialer Begrüssung

Ihr ergebenster

INSTITUT FÜR TURKOLOGIE
AN DER UNIVERSITÄT
VORSTAND: PROF. DR. F. BABINGER

MÜNCHEN (22), am 14.8.1954
LUDWIGSTRASSE 17
☎ 25361 — 25365, Nebenstelle 46

Sehr verehrter Herr Kollege,

einen Tag vor meiner Abreise nach Griechenland erhielt ich Ihr liebenswürdiges Schreiben vom 5.8.54 und beeile mich, Ihnen dafür meinen herzlichen Dank zu sagen. Ich habe inzwischen sowohl die Übersetzung des ~~G~~Ulistan von Seyfi Serâyî als auch den Mevlid des Süleyman Çelebi vom TDK richtig erhalten und bedaure nur, dass die bevorstehende Abreise mir nicht erlaubt, mehr als einen flüchtigen Blick in diese beiden letzten Ihrer Veröffentlichungen zu werfen. Ich beglückwünsche Sie herzlich zum neuen Erfolg Ihrer unablässigen Bemühungen, wichtige Schriftdenkmäler der osmanischen Literatur der Öffentlichkeit zugänglich zu machen und damit für die Forschung zu retten.

Ich wünsche Ihnen für Ihre wissenschaftliche Arbeit weiterhin vollen Erfolg und die Erhaltung Ihrer Gesundheit.

Mit kollegialen Grüßen und Wünschen
Ihr ergebenster

F. Babinger

UNIV.-PROF. DR. FRANZ BABINGER

MÜNCHEN (19), 4. Dezember 1963
DACHAUER STR. 140-C

Sehr verehrter Herr Kollege,

obwohl ich seit einer Woche im Besitze Ihrer liebenswürdigen Zeilen sowie der beiden hochinteressanten Sonderdrucke, mit denen Sie mich beehrt haben, bin, hatte ich bisher beim besten Willen keine freie Stunde, die mir übersandten Schriften auch nur anzusehen oder gar zu lesen!!

Das hat einen sehr einfachen Grund: ich musste am 1. XII. ein dickes Manuskript abliefern, wozu ich mich vertraglich verpflichtet hatte. So bin ich über vier Wochen nicht aus dem Hause gekommen und habe vom frühen Morgen bis in die späte Nacht an der Schreibmaschine zugebracht. Ich konnte nicht einmal meine Briefpost lesen oder gar Bücher anschauen, die man mir gesandt hat!

Man will ich aber Ihnen schnell danken und schreiben, dass ich mich über Ihre beiden Studien ganz besonders gefreut habe! Sie sind ganz nach meinem Geschmack und enthalten eine grosse Menge Dinge, von denen ich nichts wusste (anderes Wort auch nicht!!) und die kennen zu lernen mir sehr viel Freude machte.

Ich habe mit dem grössten Vergnügen Ihren Aufsatz über die beiden Trauerklagen über die Karaman-oğulları gelesen, höchst interessante und wichtige Untersuchungen, die mich persönlich deswegen interessieren, weil sie das 15. Jahrhundert (Fatih-Zeit) betreffen und wichtige Fingerzeige liefern.

Auch die Eflâki-Studie ist sehr wichtig und Ihre Handschriftenfunde machen Ihnen alle Ehre. Ich beglückwünsche Sie dazu ganz besonders.

Ich beschäftige mich mit Karaman-eli im 15. Jahrhundert seit längem und ich habe in der Zeitschrift DER ISLAM, XXIX (Berlin 1950), Seite 301 f. einen Aufsatz ^{über KAVALLA} geschrieben, worin ich die Geschichte dieser Burg verfolgt habe.

Leider ist es mir nicht gelungen, als ich vor einigen Jahren in Konya war, zu ermitteln, wo sich die Burg MELDOS (Meldüs Kalesi) befinden, die Kavalla gegenüber lag und die zum Beispiel auch von Sikari (Karaman oğulları tarihi 1946) mehrmals erwähnt wird. Ich habe mehrere Briefe nach Konya geschrieben, weil man mir dort versprochen hatte, sich dafür zu interessieren. Man hat mir sogar Photographien versprochen. Aber ich habe niemals auch nur eine Zeile erhalten. Dann habe ich einen sehr höflichen Brief, natürlich in türkischer Sprache, an den Wali geschrieben. Auch keine Antwort! Deshalb habe ich die Hoffnung aufgegeben zu erfahren, wie MELDOS oder MELDUS heute heisst!!!! Vielleicht können SIE mir helfen.

Meine Lehrerin Beyza habe ich noch nicht gesehen. Aber ich werde sie einladen, zu uns zu kommen.

Mit nochmaligem Dank und kollegialen Grüssen Ihr ergebener

t. Babinger

UNIV.-PROF. DR. FRANZ BABINGER

MÜNCHEN (19), 12. Januar 1964
DACHHAUBER STR. 140-c

Sehr verehrter Herr Kollege/ ich erhielt Ihre freundlichen Zeilen vom 8.I. 1964 und beeile mich, Ihnen dafür meinen besonderen Dank zum Ausdruck zu bringen.

Was Sie mir schreiben, ist mir alles bekannt gewesen. KARABURGA kann aber kaum das von mir gesuchte MELDOS, MELDÜS gegenüber von Kavala, also links der Strasse, wenn man von Konya kommt und nach Westen reist. KARABURGA hat ganz gewiss rein gar nichts mit den Kreuzfahrern zu tun! BURGA zu tun. Das spätlateinische burgus, ital. borgo, französ. bourg (vgl. engl. borough, schwedisch-dänisch borg stammen von der gleichen Wurzel. Dieses KARABURGA wird weiter nichts sein als das griechische -- pyrgos (vergleiche Burgas in Lüle Burgas usw.!!), was, wie Sie wissen, Turm, Burg, Mauer bedeutet.

Von diesem Meldos, Meldüs, das Sie auch bei Şikâri erwähnt finden (Seiten 76, 78, 79 : Meldüs kalesi!) müssen noch Reste vorhanden sein. Ich hörte in Konya vor zwei Jahren, dass es Ruinen gegenüber von Kavala gibt, die Balkaya oder Baltepe oder ähnlich genannt werden.

Leider hatte ich vor zwei Jahren weder Gelegenheit noch Zeit, an diesen Hügel zu fahren und mich bei den Einwohnern zu erkundigen.

Ich habe an den Vali Bey geschrieben, aber er hat mich keiner Antwort gewürdigt.

Ich bin neugierig, was Ihnen Ihr ärztlicher Bekannter aus Akşehir schreiben wird und ich bitte sehr, mich nicht zu vergessen, wenn die Antwort eintrifft.

Von dem genannten Werk, das ich leider nicht kenne und niemals gesehen habe, freue ich mich überaus ein Exemplar zu bekommen. Derartige, auf Urkunden gestützte Veröffentlichungen sind unschätzbar und ich werde das Buch mit Freude besprechen, um es bekannter zu machen!

Ich werde Beyza Hanım hoffentlich noch in dieser Woche bei mir sehen.

Herzlich dankend und grüssend Ihr ergeb.

F. Babinger

